

ETT ÅR EFTER TIDÖAVTALET:

SYNEN PÅ SVERIGES DEMOKRATI

FÖR FRÅGOR ELLER KONTAKT:

+46 (0)76 576 27 62

press@crd.org



**CIVIL
RIGHTS
DEFENDERS**

KRAFTIGT ÖKAD ORO FÖR DEMOKRATIN ETT ÅR EFTER TIDÖAVTALET

Under de senaste decennierna har en global trend av demokratisk nedmontering brett ut sig i allt högre takt. Den följer ett bekant mönster där demokratin urholkas steg för steg, en fri- eller rättighet i taget, vilket gör nedmonteringen stundtals svår att upptäcka innan det är för sent. Vi på Civil Rights Defenders har i över 40 år arbetat för demokrati och mänskliga rättigheter tillsammans med människorättsförsvarare globalt. Våra erfarenheter gör oss väl bekanta med de varningssignaler som alla som värnar demokrati bör vara vaksamma på.

Vår undersökning om synen på Sveriges demokrati visar framförallt två saker. Dels att demokrati är viktigt för i princip alla människor i Sverige (96%) samt att våra politiker förväntas värna och stå upp för mänskliga rättigheter (92%). Men undersökningen visar också att allt fler är oroliga för att vi rör oss i en odemokratisk riktning (59%, jmf 44% 2022) och upplever att våra demokratiska grundprinciper hotats under de senaste 12 månaderna (65%, jmf 40% 2022).

När Tidöavtalet presenterades för exakt ett år sedan reagerade vi direkt på att åtgärderna i avtalet angav en oroande riktning och påminde om förslag från länder där grundläggande fri- och rättigheter inskränkts eller kompromissats bort. Ett år senare, när dessa åtgärder sakta har börjat bli verklighet, är det uppenbart att allt fler delar denna oro.

Sveriges demokrati står än så länge stark. Att allt fler är vaksamma och upplever att demokratin är hotad men samtidigt tycker att det är viktigt att leva i ett land som är demokratiskt är en förutsättning för att den ska kunna förbli stark. Det är många som ser varningssignalerna, och den svenska allmänhetens oro måste tas på allvar. Våra folkvalda måste leva upp till väljarnas förväntningar om att respektera mänskliga rättigheter.

Demokratin i Sverige

Kontakt: Mikael Ehrlington

Kontakt på Novus: Lina Karlsson

Datum: 2023-10-05



Bakgrund & Genomförande

BAKGRUND

Undersökningen har genomförts av Novus på uppdrag av Civil Rights Defenders. Syftet är att undersöka hur allmänheten ställer sig till demokratiska principer i svenska samhället. Vidare är syftet att jämföra resultaten med föregående års mätning.

RESULTAT

Resultaten levereras i en diagramrapport. Markerade signifikanta skillnader i rapporten (kön, ålder, utbildning och region) är i jämförelse mot totalen. *En signifikant skillnad innebär att ett värde i en undergrupp, t.ex. kön, avviker från totalvärdet i så stor utsträckning att det inte kan ses som slumpmässigt.*

Resultatet är efterstratifierat, dvs. i efterhand viktat mot kända populationstal i syfte att korrigera eventuella skevheter i stickprovet jämfört med målpopulationen.

GENOMFÖRANDE

Antal genomförda intervjuer:
1054

Fältperiod 29 september - 2 oktober 2023

Undersökningen är genomförd via webb-intervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel, vilket garanterar representativa resultat. Detta innebär att resultaten är generaliserbara till den aktuella målpopulationen.

Undersökningen är en återupprepning och har tidigare genomförts 2021 och 2022. För denna mätning har två påståenden bytts ut.

MÅLGRUPP

Svenska allmänheten



Ålder:
18-84 år*

FELMARGINAL

Felmarginalen är ett mått på osäkerheten i en skattning av en parameter. Felmarginalens storlek beror på andelen som svarar samt antalet intervjuer som har genomförts. Nedan ses exempel på felmarginaler vid olika utfall i undersökningen:

Vid 1 000 intervjuer:
Vid utfall 20/80: +/- 2,5%
Vid utfall 50/50: +/- 3,2%

Vid 5000 intervjuer:
Vid utfall 20/80: +/- 1,1%
Vid utfall 50/50: +/- 1,4%



*Åldersintervallet i Novus omnibuss har sedan mätningen 2022 utökats från 18-79 år till 18-84 år..

Kort

Sammanfattning

Demokratifrågor 2023

- Liksom föregående år är de allra flesta svenskar (96%) instämmande i att det är viktigt att landet de lever i är demokratiskt. Detta är en signifikant högre andel jämfört med 2022 (96% jmf. 93%) och i nivå med resultaten från 2021.
- En nästan lika stor andel (92%) instämmer i att det är viktigt att politiker arbetar för att mänskliga rättigheter ska respekteras i Sverige. Enbart 1% instämmer inte. Respondenter med partisynpati för SD uppger detta i en aningen, men signifikant högre grad (6%).
- Fler (65%) upplever att de demokratiska grundprinciperna har hotats de senaste 12 månaderna jämfört med förra året (40%). Bland annat åldersgruppen 35-64 år, anställda inom offentlig sektor samt dem partisynpati för S+V+MP+C instämmer i högre grad. De som inte instämmer är i högre grad yngre personer (18-34 år), anställda inom privat sektor och de med partisynpati för SD eller M+L+KD.
- En signifikant större andel är oroliga för att Sverige rör sig mot ett mer odemokratiskt land idag än 2022 (+15 procentenheter). Bland annat kvinnor, tjänstemän och de som har partisynpati för S+V+MP+C instämmer i högre grad med detta. De som främst inte instämmer är återigen yngre, (18-34 år), män och respondenter med partisynpati för SD eller M+L+KD.
- En majoritet (58%) som instämmer i att man inte vill ange personer i sin närhet till polisen. Bland de som instämmer i detta svarar kvinnor, de med högre utbildning och har partisynpati för S+V+MP+C detta i högre grad. De som i högre grad svarar att de inte instämmer är bland annat män 50-64 år, män 64-84 år samt de med partisynpati för SD samt M+L+KD.

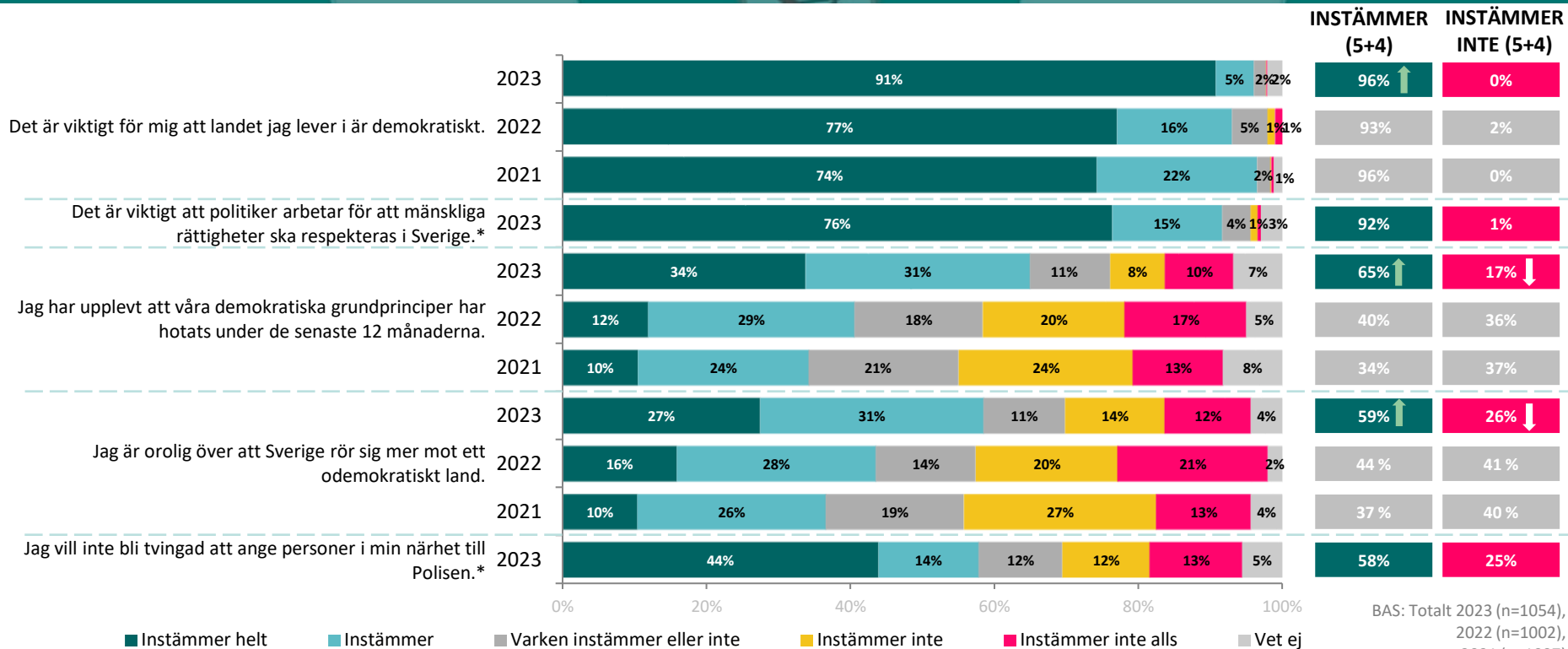
An aerial photograph of a sidewalk with several people walking. The image is overlaid with a teal color and shows long, dark shadows cast by the people, suggesting a low sun position. The overall scene is busy and captures a moment of everyday life.

Resultat

Demokratifrågor

FRÅGA: Hur väl instämmer du i följande påståenden? *= Nytt påstående

Signifikanta skillnader mellan åren visas med pilarna.
Vit pil ner innebär en signifikant minskning.
Grön pil upp innebär en signifikant ökning.



Signifikanta skillnader mot totalen för 2023

FRÅGA: Hur väl instämmer du i följande påståenden?

Det är viktigt för mig att landet jag lever i är demokratiskt

Det är viktigt att politiker arbetar för att mänskliga rättigheter ska respekteras i Sverige

Jag har upplevt att våra demokratiska grundprinciper har hotats under de senaste 12 månaderna

Jag är orolig över att Sverige rör sig mer mot ett odemokratiskt land

Jag vill inte bli tvingad att ange personer i min närhet till Polisen

INSTÄMMER (96%)

- Sysselsättning: Tjänsteman (100%)
- Hushållsinkomst: 800k- (99%)
- Region: Västra (100%)

INSTÄMMER INTE (0%)

- *Inga signifikanta skillnader att redovisa*

INSTÄMMER (92%)

- Ålder: 65-84 år (95%)
- Man 65-84 år (96%)
- Sysselsättning: Studerande (98%), Tjänsteman (97%)
- Anställd i offentlig sektor (95%)
- Region: Stockholm (96%)
- Partisympati: S+V+MP+C (99%)

INSTÄMMER INTE (1%)

- Partisympati: SD (6%)

INSTÄMMER (65%)

- Kön: Kvinna (68%)
- Ålder: 35-49 år (70%), 50-64 år (72%)
- Kvinna 35-49 år (73%), kvinna 50-64 år (73%)
- Sysselsättning: Tjänsteman (72%)
- Hushållsinkomst: 800k- (73%)
- Region: Stockholm (70%)
- Partisympati: S+V+MP+C (76%)

INSTÄMMER INTE (17%)

- Kön: Man (21%)
- Ålder: 18-34 år (24%)
- Man 18-34 år (28%)
- Anställd i privat sektor (21%)
- Partisympati: SD (25%)
- Partisympati: M+L+KD (35%)

INSTÄMMER (59%)

- Kön: Kvinna (62%)
- Ålder: 50-64 år (66%)
- Kvinna 35-49 år (67%)
- Sysselsättning: Tjänsteman (68%)
- Anställd i offentlig sektor (65%)
- Region: Stockholm (65%)
- Partisympati: S+V+MP+C (75%)

INSTÄMMER INTE (26%)

- Kön: Man (30%)
- Ålder: 18-34 år (36%)
- Man 18-34 år (42%)
- Sysselsättning: Studerande (38%)
- Partisympati: SD (34%)
- Partisympati: M+L+KD (51%)

INSTÄMMER (58%)

- Kön: Kvinna (61%)
- Kvinna 50-64 år (66%)
- Utbildningsnivå: Universitet (63%)
- Sysselsättning: Tjänsteman (65%)
- Anställd i offentlig sektor (66%)
- Region: Stockholm (70%)
- Partisympati: S+V+MP+C (80%)

INSTÄMMER INTE (25%)

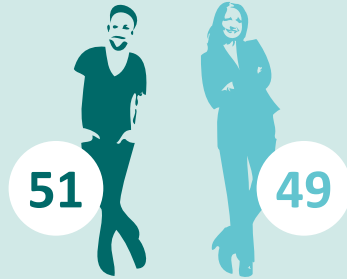
- Man 50-64 år (34%), man 65-84 år (33%)
- Hushållsinkomst: 500k-799k (30%)
- Region: Östra (31%), Västra (31%)
- Partisympati: SD (53%), M+L+KD (48%)



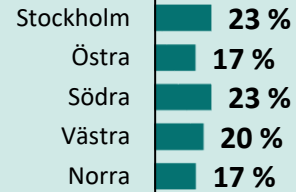
Bakgrundsfrågor

Bakgrund

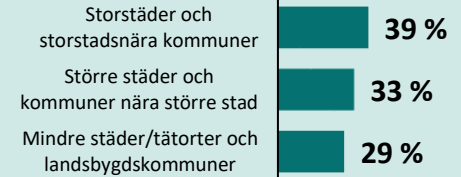
KÖN



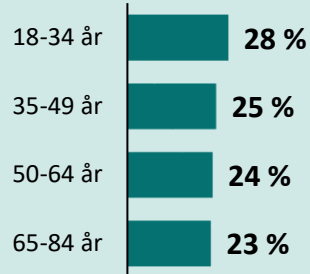
REGION



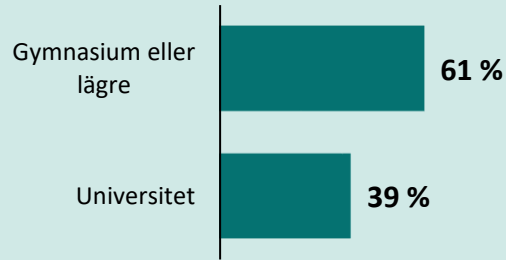
ORT



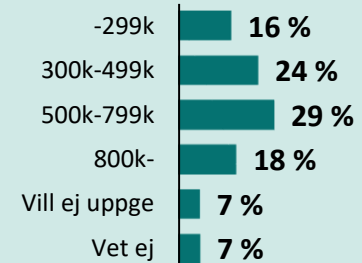
ÅLDER



UTBILDNING



HUSHÅLLSINKOMST



BAS: Totalt (n=1054)

Om Novus undersökningar

Vi på Novus älskar frågor

Kontakter på Novus

Konsult

Lina Karlsson

Mobil: +46 70 263 20 30

E-post: lina.karlsson@novus.se



Projektledare

Mattias Lövgren

Mobil: +46 738 68 13 76

E-post: mattias.lovgren@novus.se



Begreppsförklaring

I Novus rapporter redovisar vi ofta skillnader mellan olika värden, något vi kallar för statistiskt säkerställda skillnader, statistiska signifikanser eller att något "inte är inom felmarginalen".

Konfidensgrad

Novus standard är 95% konfidensgrad, vilket innebär att det sanna värdet för populationen med 95% sannolikhet ligger inom det intervall som ges av stickprovets värde +/- felmarginalen. Att använda 95% konfidensgrad motsvarar en signifikansnivå på 5%.

Vad är en felmarginal?

Felmarginalen är ett mått på osäkerheten i en skattning av en parameter. Exempelvis blir felmarginalen vid ett stickprov på 1000 individer, på 5% signifikansnivå, för följande utfall:

20/80: +/- 2,5%

50/50: +/- 3,1%

Är det statistiskt säkerställt?

Om en skillnad är större än felmarginalen är skillnaden statistiskt säkerställd. En statistiskt säkerställd skillnad mellan två olika värden innebär att det är en skillnad som troligen inte enbart kan förklaras av slumpen. Det som är säkerställt är således att det finns en skillnad, inte själva storleken.



Kort om Novus kommungruppsindelning

I rapporten redovisas signifikanta skillnader för tre huvudgrupper av kommuner; storstäder och storstadsnära kommuner, större städer och kommuner nära större stad samt mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. Novus använder SKR:s kommungruppsindelning från 2017.

A. STORSTÄDER OCH STORSTADSNÄRA KOMMUNER

- A1. Storstäder - kommuner med minst 200 000 invånare i den största tätorten.
- A2. Pendlingskommun nära storstad – kommuner med minst 40% utpendling till arbete i en storstad eller storstadsnära kommun.




B. STÖRRE STÄDER OCH KOMMUNER NÄRA STÖRRE STAD

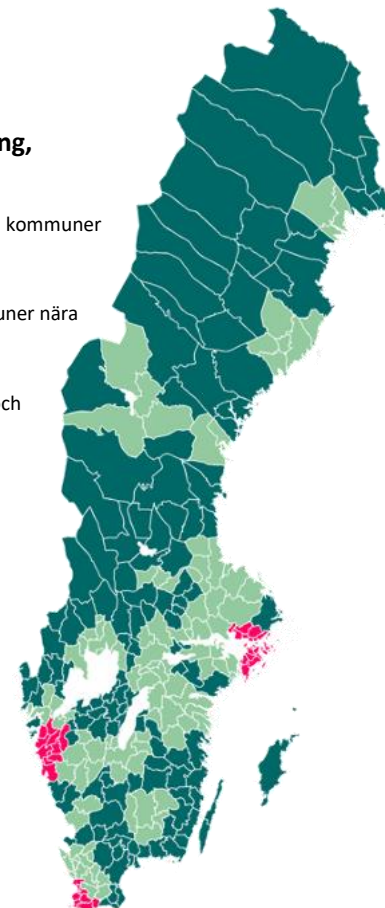
- B3. Större stad - kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten.
- B4. Pendlingskommun nära större stad - kommuner med minst 40% utpendling till arbete i en större stad.
- B5. Lågpendlingskommun nära större stad – kommuner med mindre än 40% utpendling till arbete i en större stad.

C. MINDRE STÄDER/TÄTORTER OCH LANDSBYGDSKOMMUNER

- C6. Mindre stad/tätort - kommuner med minst 15 000 men mindre än 40 000 invånare i den största tätorten.
- C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort - kommuner med minst 30% ut- eller inpendling till mindre ort.
- C8. Landsbygdskommun - kommuner med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten, lågt pendlingsmönster (mindre än 30%).
- C9. Landsbygdskommun med besöksnäring - landsbygdskommun med minst två kriterier för besöksnäring, d.v.s. antal gästnätter, omsättning inom detaljhandel/ hotell/ restaurang i förhållande till invånarantalet.

Kommungruppsindelning, huvudgrupper

-  Storstäder och stadsnära kommuner
-  Större städer och kommuner nära större stad
-  Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner



Kort om Novus Sverigepanel

Novus Sverigepanel består av ungefär 50 000 paneldeltagare. Panelen är slumpmässigt rekryterad (man kan inte anmäla sig själv för att tjäna pengar eller för att man vill påverka opinionen) och är riksrepresentativ avseende ålder, kön och region i åldersspannet 18–84 år. Eventuella skevheter i panelstruktur avhjälps genom att ett riksrepresentativt urval dras från panelen samt av att resultatet vikts.

Vi vårdar vår panel väl genom så kallad panelmanagement. Det innebär bland annat att vi ser till att man inte kan delta i för många undersökningar under en kort period, inte heller i flera liknande undersökningar. Vi har också ett system för belöningar till panelen.



Undersökningsgenomförande

Ett urval ur panelen dras. Dessa får en inbjudan till undersökningen via e-post. Inbjudan innehåller information om hur lång tid undersökningen tar att besvara, sista svarsdatum samt en länk som man klickar på för att komma till frågeformuläret. Man kan besvara alla frågor på en gång alternativt göra paus och gå tillbaka till frågeformuläret vid ett senare tillfälle.

När datainsamlingen är klar påbörjas databearbetningen. Därefter produceras tabeller och en rapport sammanställs.

Fråga gärna efter mer
information kring vårt
panelmanagement!

Novus Sverigepanel – Standard för regioner

Fr.o.m 1 januari 2023

5 regioner	Andel
Stockholm SE11 Stockholm	23,2%
Östra SE12 Östra Mellansverige	16,7%
Södra SE22 Sydsverige SE21 Småland med öarna	23,2%
Västra SE23 Västsverige	20,0%
Norra SE32 Mellersta Norrland SE33 Övre Norrland SE31 Norra Mellansverige	16,9%





Kort om kvalitet i webbpaneler

Novus Sverigepanel håller hög kvalitet. Vi genomför kontinuerligt kvalitetskontroller och valideringar av både panelen och de svar som paneldeltagarna ger.

I jämförande studier (andra webbpaneler) har vi konstaterat att panelmedlemmarna i Novus panel tar längre tid på sig för att svara på frågor och att det finns en logik i svaren (exempel: om man tycker om glass och choklad, då tycker man också om chokladglass). I de självrekryterade panelerna ser vi inte denna logik i samma utsträckning.

Vi ser också att våra panelmedlemmar har ett mer "svensson-beteende" än självrekryterade paneler, där man bl.a. är väldigt internetaktiv.

Novus panelmedlemmar besvarar i genomsnitt 12 undersökningar per år, vilket är betydligt färre undersökningar än i många andra paneler, och ger en högre kvalitet i genomförandet. En annan mycket viktig kvalitetsaspekt är att ange deltagarfrekvens (svarsfrekvens) vilket är ett krav enligt samtliga branschorganisationer.

Några viktiga checkpoints när man genomför webbundersökningar i paneler:

- Panelen ska vara slumpmässigt rekryterad för att kunna spegla verkligheten.
- Undersökningsföretaget ska alltid kunna redovisa deltagarfrekvens för varje enskild undersökning.
- Panelmedlemmarna ska inte vara proffstyckare, dvs. få för många undersökningar. Får man fler än två per månad finns risken att man blir proffstyckare och svarar på undersökningen av fel skäl.
- Panelen ska skötas med ett bra panelmanagement avseende belöningar, validering av svar osv.
- Tid för fältarbetet (genomförandet av intervjuer) ska alltid redovisas och helst innehålla både vardagar och helgdagar.



Publiceringsregler

Novus varumärke är en garant för att en undersökning har gått rätt till och att slutsatserna kring densamma är korrekta utifrån målet med undersökningen.



Enligt internationella branschregler (ESOMAR) är Novus som undersökningsföretag ansvariga för att våra undersökningar tolkas rätt vid första publicering.

ESOMAR²³
Corporate

För att säkerställa att våra undersökningar presenteras på ett korrekt sätt ber vi alltid att få se den text som skrivs med syfte att publiceras där Novus undersökningar omnämns.

Novus förbehåller sig rätten att korrigera felaktiga siffror och tolkningar som har publicerats.